

WP2 A1

Ocena Czynników Sprzyjających i Wyzwań

Końcowy Raport z Oceny

ALL-IN: Wspieranie Nauki Języków dla Inkluzywnych Narracji
2023-2-ES02-KA220-YOU-000174732

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
Czynniki i możliwości	4
Wyzwania i przeszkody.....	9
Obszary i potrzeby szkoleniowe	15
Strategie i zalecenia	19
Referencje.....	21

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Institute of Youth (INJUVE). Neither the European Union nor INJUVE can be held responsible for them.

Wprowadzenie

Kiedy mówimy o inkluzywnej komunikacji, mamy na myśli sposób komunikacji oparty na zasadach szacunku, dostępności i reprezentacji, która odzwierciedla różnorodność społeczeństwa jako całości, która nie dyskryminuje ze względu na ograniczenia fizyczne lub poznawcze i w której każda osoba jest traktowana z należytym szacunkiem (Arias, 2023).

Aby wspierać komunikację sprzyjającą włączeniu społecznemu, ważne jest rozpoznanie braków w różnych formach komunikacji i języka oraz budowanie świadomości i kompetencji wśród młodych ludzi - to oni mają potencjał kształtowania przyszłych zachowań społecznych. Język jest bowiem potężnym narzędziem, które sprawia, że każdy czuje się wysłuchany i doceniony.

Niniejszy raport z oceny końcowej powstał w wyniku badań i działań przeprowadzonych przez partnerów ALL-IN na poziomie krajowym i unijnym. Jego celem jest zapewnienie kompleksowego wglądu w praktyki komunikacji inkluzywnej oraz wyzwania z nią związane. W pierwszej części dokumentu omówiono system wspierania inkluzywnej komunikacji w Europie, z uwzględnieniem spostrzeżeń dotyczących Francji, Włoch, Polski i Hiszpanii. Czytelnicy znajdą tutaj przegląd ram prawnych, wyzwań, możliwości, inicjatyw oraz przydatnych zasobów do wykorzystania przez sektor młodzieżowy.

W drugiej części przeanalizowano czynniki hamujące komunikację sprzyjającą włączeniu społecznemu, związane z barierami strukturalnymi i wewnętrznymi. Omówiono także specyficzne wyzwania dotyczące "osób o mniejszych szansach", zgodnie z Przewodnikiem po programie Erasmus (2023). Do tej grupy należą osoby niepełnosprawne, osoby ze środowisk migracyjnych, osoby mieszkające na obszarach wiejskich i oddalonych, osoby borykające się z nierównościami płci, trudnościami społeczno-ekonomicznymi lub jakimkolwiek innym potencjalnym źródłem dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Na podstawie wyników analizy partnerzy zidentyfikowali 10 obszarów szkoleniowych i zestaw tematów (więcej szczegółów w sekcji "Potrzeby szkoleniowe"), które będą stanowić podstawę dla zasobów szkoleniowych ALL-IN (WP3):

1. Inkluzywna komunikacja i świadomość różnorodności
2. Tworzenie kultury przynależności w organizacjach młodzieżowych i poza nimi
3. Dostępność w komunikacji cyfrowej i inkluzywne treści cyfrowe
4. Świadomość niepełnosprawności i neuroróżnorodności w komunikacji włączającej

5. Komunikacja międzykulturowa
6. Równość płci poprzez język wrażliwy na płeć/neutralny płciowo
7. Integracja społeczno-ekonomiczna poprzez komunikację
8. Komunikacja uwzględniająca wiek
9. Jak dotrzeć do osób o niskich umiejętnościach czytania i pisania
10. Komunikacja dla osób mieszkających na obszarach wiejskich i odizolowanych

Podsumowując, w tym dokumencie czytelnicy znajdą zestaw strategii i zaleceń dostosowanych do osób pracujących z młodzieżą, które pomogą poprawić praktyki komunikacji inkluzywnej. Ma to na celu tworzenie bardziej integracyjnego i różnorodnego środowiska w organizacjach młodzieżowych oraz całym sektorze młodzieżowym.

Czynniki i możliwości

“Język ma moc wzmacniania lub dekonstruowania systemów władzy, które utrzymują ubóstwo, nierówność i cierpienie” - Oxfam, 2023

RAMY PRAWNE

Komunikacja sprzyjająca włączeniu społecznemu w UE jest wspierana przez kilka ram prawnych zapewniających równość, brak dyskryminacji i dostępność dla wszystkich. Przykłady to art. 21 i 22 Karty praw podstawowych UE, zakazujące dyskryminacji z różnych powodów, dyrektywa w sprawie równości rasowej oraz dyrektywa w sprawie równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy. Dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych (2010/13/UE) zakazuje podżegania do nienawiści ze względu na rasę, płeć, religię i narodowość w mediach oraz wzywa państwa członkowskie UE do zapewnienia, aby usługi medialne nie zawierały treści tego typu. Dodatkowo, Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE), unijna agencja która działa na rzecz równouprawnienia płci w UE i poza jej granicami zalecił, aby studenci dziennikarstwa i pracownicy mediów przeszli szkolenie w zakresie używania języka wrażliwego na płeć, aby pomóc przełamać stereotypy związane z płcią w mediach (EIGE, 2024).

W ostatnich latach instytucje europejskie przyjęły własne regulowane strategie komunikacyjne, aby osiągnąć bardziej inkluzywne podejście, wykazując coraz większe zainteresowanie tym aspektem. Na przykład, w rezolucji z 15 stycznia 2019 r., art. 49, zalecono, aby Dyrekcja Generalna Parlamentu ds. Komunikacji uwzględniła wyraźniejszą i bardziej aktywną perspektywę płci w swoich sprawozdaniach dotyczących kształtowania polityki i kampanii komunikacyjnych Parlamentu (PE, 2019).

Dostępność, ściśle związana z językiem inkluzywnym, jest szeroko regulowana przez UE. Kluczowe akty prawne obejmują dyrektywę w sprawie dostępności stron internetowych oraz europejski akt w sprawie dostępności, który ma zapewnić, że strony internetowe i aplikacje mobilne sektora publicznego są dostępne dla wszystkich. Ponadto współpraca z organizacjami normalizacyjnymi doprowadziła do powstania oficjalnych norm europejskich, takich jak [EN 301 549 dla dostępności ICT](#) i [EN 17161 dla norm "projektowania dla wszystkich"](#).

Na poziomie krajowym komunikacja włączająca jest regulowana przez różne przepisy, zalecenia i plany rządowe, które promują równość, różnorodność, włączenie i dostępność. W Hiszpanii warto wymienić następujące regulacje:

- Zalecenie CM/REC 2019 Komitetu Ministrów Rady Europy dotyczące zapobiegania i zwalczania seksizmu. [Link](#).
- IV Plan Otwartego Rządu, oś świadomości i szkoleń, zobowiązanie 8 dotyczące włączającej komunikacji na temat otwartego rządu. [Link](#).
- Dekret królewski 1112/2018 z dnia 7 września dotyczący dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych sektora publicznego. [Link](#).
- III Plan na rzecz równouprawnienia płci w administracji państwowej oraz organach publicznych, zatwierdzony przez Radę Ministrów 9 grudnia 2020 r., opublikowany w Dzienniku Ustaw uchwałą Sekretariatu Generalnego Funkcji Publicznych z dnia 29 grudnia 2020 r. [Link](#).
- Ustawa 13/2022 z dnia 7 lipca, ogólna ustawa o komunikacji audiowizualnej. [Link](#).
- Ustawa 6/2022 z dnia 31 marca, zmieniająca ustawę ogólną o prawach osób niepełnosprawnych i ich integracji społecznej, zatwierdzoną królewskim dekretem ustawodawczym 1/2013 z dnia 29 listopada, w celu ustanowienia i uregulowania dostępności poznawczej oraz warunków jej wymagania i stosowania. [Link](#).

We Francji, okólniki z 1986 i 2017 roku poparły prace Komisji Terminologicznej, podkreślając znaczenie feminizacji nazw zawodów, funkcji i tytułów w celu bardziej inkluzywnej komunikacji. Inne ważne regulacje to Ustawa o Republice Cyfrowej (2016), koncentrująca się na dostępności cyfrowej dla osób z niepełnosprawnościami, oraz Karta Różnorodności, promująca równe szanse i różnorodność w firmach. Ponadto, ustawa z 2005 roku o równych prawach i szansach dla osób z niepełnosprawnościami oraz ustawa z 2018 roku o dostępności cyfrowej dodatkowo wzmocniły te ramy prawne. Francuska Akademia - Académie française - zatwierdziła feminizację nazw zawodów w 2019 roku, uznając tym samym zachodzące w społeczeństwie zmiany.

Jeśli chodzi o Włochy, nie ma jeszcze jednej spójnej zasady lub zestawu zasad dotyczących komunikacji włączającej. Istnieją jednak pewne przepisy i regulacje, które mają na celu ogólną promocję inkluzywności i dostępności, i które można zastosować również do języka inkluzywnego:

- Kodeks Równych Szans (Dekret Ustawodawczy 198/2006) promuje równe traktowanie i równe szanse kobiet i mężczyzn we wszystkich sektorach, w tym w komunikacji i sektorze audiowizualnym; zawiera przepisy mające na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć w mediach i reklamie.
- Ustawa nr 67/2006, zatytułowana „Przepisy dotyczące ochrony sądowej osób z niepełnosprawnościami, ofiar dyskryminacji”, obejmuje środki mające na celu uznanie włoskiego języka migowego (LIS) i włączenie osób z niepełnosprawnością słuchu (art. 34-ter).

- Krajowa strategia na rzecz równości płci na lata 2021-2026, inspirowana strategią Unii Europejskiej na rzecz równości płci na lata 2020-2025, określa pięć głównych kierunków działań, w tym komunikację, słowa i obrazy, aby stymulować zmiany."

Podsumowując, w Polsce istnieją dwie główne ustawy, które stanowią podstawę prawną dla praktyk komunikacji włączającej: ustawa antydyskryminacyjna, która zakazuje dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, płeć oraz niepełnosprawność, oraz ustawa o edukacji włączającej, która promuje integrację uczniów z niepełnosprawnościami w głównym nurcie edukacji.

SYSTEM EDUKACJI

W całej Europie istnieją różne programy i inicjatywy, które mają na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności osób oraz specjalistów w zakresie stosowania języka włączającego. Wysiłki te podejmowane są zarówno przez organizacje rządowe, jak i pozarządowe, które koncentrują się na podnoszeniu ogólnej świadomości, zapewnianiu dostępu do szkoleń oraz opracowywaniu zasobów wspierających komunikację włączającą.

Możliwości edukacji formalnej – Uniwersytet Warszawski oferuje kursy „Edukacja włączająca” i „Zarządzanie różnorodnością,” które skupiają się na włączaniu uczniów z niepełnosprawnościami oraz grup marginalizowanych do głównego nurtu edukacji. Programy szkolne obejmują także więcej modułów dotyczących obywatelstwa i przeciwdziałania dyskryminacji, na wzór szkół we Francji. Włoskie Ministerstwo Edukacji, Uniwersytetu i Badań Naukowych (MIUR) opracowało wytyczne i zasoby dotyczące edukacji włączającej i praktyk komunikacyjnych. W Hiszpanii warto zwrócić uwagę na następujące programy:

- Technik w opiece nad osobami niesamodzielnymi. Więcej informacji [tutaj](#).
- Technik wyższy ds. integracji społecznej. Więcej informacji [tutaj](#).
- Technik wyższy ds. mediacji komunikacyjnej. Więcej informacji [tutaj](#).
- Technik wyższy ds. promocji równości płci. Więcej informacji [tutaj](#).
- Studia licencjackie w zakresie hiszpańskiego języka migowego i społeczności niesłyszących. Więcej informacji [tutaj](#).

Możliwości edukacji pozaformalnej obejmują głównie specjalistyczne szkolenia zawodowe, finansowane ze środków publicznych lub prywatnych, które mają na celu podnoszenie świadomości na temat praktyk włączających wśród pracowników i kadry zarządzającej. Dostępne są także programy społecznościowe oraz platformy internetowe, oferujące moduły szkoleniowe z zakresu komunikacji włączającej. Są one finansowane przez krajowe organizacje pozarządowe lub instytucje UE w ramach programów takich jak Erasmus+ (np. KA210-YOU

[Komunikacja Inklusywna: Różnorodność jako dźwignia wydajności](#); KA204 Edukacja dorosłych Edukacja Dorosłych Promująca Łatwy do Czytania Język na Rzecz Włączenia Społecznego).

Edukacja nieformalna odbywa się poprzez liczne warsztaty i sesje szkoleniowe skierowane do osób pracujących z młodzieżą oraz profesjonalistów, często organizowane przez organizacje pozarządowe i instytucje międzynarodowe, które promują praktyki komunikacji włączającej.

MOŻLIWOŚCI EDUKACJI POZAFORMALNEJ W HISZPANII

- [Kurs z komunikacji inkluzywnej](#), oferowany przez Uniwersytet Complutense w Madrycie
- [Kurs z języka wrażliwego na płęć w komunikacji włączającej](#), oferowany przez Instytut Studiów Społecznych i Społeczno-Sanitarnych
- [Wirtualne warsztaty: „Wprowadzenie do komunikacji włączającej: spojrzenie z perspektywy różnorodności”](#), oferowane przez AECID
- [Darmowe kursy z komunikacji inkluzywnej](#), oferowane przez Modii
- [Uniwersytecki kurs z zakresu kompetencji transwersalnych w komunikacji włączającej](#), oferowany przez Uniwersytet w Maladze
- [ALL-IN Toolbox](#)

MOŻLIWOŚCI DLA MŁODYCH OSÓB/PACOWNIKÓW WE WŁOSZACH

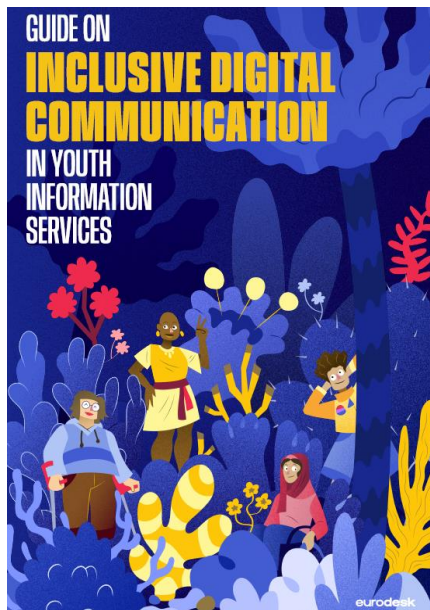
- [Język inkluzywny i reprezentacja różnorodności w świecie kultury](#): seria warsztatów zorganizowanych przez AVI MEDIATECHE w Pordenone, skierowana do młodych ludzi w celu promowania świadomości na temat różnorodności i integracji poprzez kreatywne działania i dyskusje.
- [Sono inclusivo – Ambassadors](#): kurs oferowany przez CBM Italia ETS w Mediolanie dla liderów młodzieżowych, mający na celu rozwijanie umiejętności komunikacji włączającej wśród uczestników.
- [Warsztaty językowe dla młodych pisarzy](#): seria warsztatów kreatywnego pisania zorganizowanych przez lokalną bibliotekę publiczną w Turynie, mająca na celu nauczenie młodych pisarzy, jak używać języka włączającego w swoich opowiadaniach i dziełach literackich.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Institute of Youth (INJUVE). Neither the European Union nor INJUVE can be held responsible for them.

RAMY I WYTYCZNE

Dla organizacji młodzieżowych [Przewodnik Eurodesk z inkluzywnej komunikacji cyfrowej](#) (2023) wyróżnia się jako jeden z przykładów najlepszych praktyk. Jest on specjalnie dostosowany do potrzeb młodzieży, co czyni go wszechstronnym i cennym zasobem w pracy i edukacji. Według Eurodesk kluczowym elementem komunikacji włączającej jest „tworzenie kultury przynależności” w każdej organizacji. W ten sposób osoby pracujące z młodzieżą mogą uniknąć potrzeby etykietowania określonych wykluczonych grup oraz rozpoznawania konkretnych barier, ponieważ takie podejście eliminuje te bariery u samych podstaw.

W całej Europie wiele uniwersytetów oraz instytucji publicznych i prywatnych opracowuje wytyczne operacyjne dotyczące komunikacji włączającej, które nie są skierowane wyłącznie do osób pracujących z młodzieżą, ale można je łatwo dostosować do ich potrzeb.

PRZYDATNE NARZĘDZIA

- [LetMeTalk](#) - aplikacja do komunikacji wspomagającej i alternatywnej
- [Facil'iti](#) - rozwiązania w zakresie dostępności cyfrowej dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- [Inclusive Talk](#) – narzędzie oparte na sztucznej inteligencji, sugerujące, jak uczynić tekst bardziej inkluzywnym
- [Gender Decoder](#) - narzędzie podkreślające potencjalnie nacechowany płciowo język, który może zniechęcać osoby określonej płci do ubiegania się o pracę, stanowisko wolontariusza lub udział w określonym działaniu, wydarzeniu czy szkoleniu
- [The Gender Gap Grader](#) oceniający równowagę płci w tekście i proponujący alternatywy sprzyjające włączeniu społecznemu
- [Textio](#) - narzędzie AI do pisania, zapewniające informacje zwrotne na temat inkluzywności i stronniczości języka
- [WAVE](#) - narzędzie umożliwiające regularne sprawdzanie dostępności strony internetowej

NARZĘDZIA OCENY

- Narzędzie oceny komunikacji włączającej opracowane przez [Centrum Międzynarodowej Przedsiębiorczości Prywatnej \(CIPE\)](#)
- Narzędzie oceny DIALEO – mierzące inkluzywność dyskursu i praktyk komunikacyjnych.

WYTYCZNE/ZASOBY (KILKA PRZYKŁADÓW)

Język angielski

- [Wytyczne Parlamentu Europejskiego dotyczące inkluzywnej komunikacji](#)
- [Przewodnik po stylu Komisji Europejskiej](#)
- [Wytyczne dotyczące wykorzystania języka jako narzędzia włączenia społecznego](#)
- [Wytyczne ONZ dotyczące komunikacji uwzględniającej niepełnosprawność](#)

Język hiszpański

- [Przewodnik po komunikacji inkluzywnej i nieseksistowskiej](#), opracowany przez Ministerstwo Transportu
- [Przewodnik dotyczący używania bardziej inkluzywnego i sprawiedliwego języka](#), opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości
- [Przewodnik po komunikacji włączającej na rzecz budowania bardziej równego świata](#), opracowany przez Radę Miasta Barcelony
- [Jak tworzyć treści inkluzywne w Internecie](#), Fundacja ONCE
- [Przewodnik po komunikacji włączającej i niepełnosprawnościach](#), opracowany przez Fundację Adecco
- [Przewodnik po równym traktowaniu i komunikacji włączającej](#) opracowany przez [Uniwersytet Complutense w Madrycie](#)

Język włoski

- [Wytyczne dotyczące używania języka z szacunkiem](#) opracowane przez [Uniwersytet w Tridencie](#)
- [Wytyczne 2024 dotyczące komunikacji włączającej](#), opracowane przez [Uniwersytet Bocconi](#)

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Institute of Youth (INIUE). Neither the European Union nor INIUE can be held responsible for any use of the information.

Wyzwania i przeszkody

“To już oficjalne: część pisania inkluzywnego jest zakazana w szkołach. We Francji okólnik wysłany przez Jeana-Michela Blanquera do rektorów akademii i krajowego personelu edukacyjnego zakazuje stosowania pisowni opartej na interpunkcji” - Baldacchino, 2021

W tej części raportu przeanalizowano główne wyzwania i czynniki hamujące rozwój języka inkluzywnego, zidentyfikowane przez partnerów projektu ALL-IN w wyniku mapowania i działań badawczych prowadzonych na poziomie krajowym i europejskim. Główną barierą, która może mieć ogromny wpływ na zdolność osób pracujących z młodzieżą do promowania komunikacji włączającej, jest **trudność w znalezieniu zasobów szkoleniowych, które są w pełni otwarte**, dostępne bez rejestracji i bezpłatne. Wyszukiwanie w Google kursów na temat komunikacji włączającej pokazuje, że zdecydowana większość dostępnych kursów na ten temat jest płatna.

Raporty krajowe od partnerów projektu wskazują również na istnienie bardziej strukturalnego czynnika, który w znacznym stopniu hamuje komunikację włączającą w całej Europie: **postrzeganie przez ludzi zmian w kierunku komunikacji włączającej jako zagrożenia dla ich tożsamości lub jako zewnętrznego narzucenia**. Sytuacja ta jest wynikiem różnych czynników, takich jak:

- **Polityczna instrumentalizacja języka inkluzywnego**

W ostatnich latach język inkluzywny został wykorzystany przez różne partie polityczne, co doprowadziło do sytuacji, w której traktuje się go bardziej jako kwestię ideologiczną niż jako narzędzie sprzyjające komunikacji włączającej. To z kolei prowadzi do nieporozumień, rozprzestrzeniania się błędnych przekonań oraz błędnej interpretacji praktyk komunikacji włączającej.

- **Głęboko zakorzeniony opór przed zmianą ustalonych struktur językowych i komunikacyjnych**

Królewska Akademia Hiszpańska w swoim raporcie z 2020 roku wykazała nieelastyczne stanowisko instytucji wobec języka inkluzywnego, co utrudnia i spowalnia wdrażanie inkluzywnych praktyk komunikacyjnych w innych kontekstach, takich jak edukacja, procedury biurokratyczne itp. We Francji i Włoszech wiele osób przyzwyczajonych jest do tradycyjnych norm językowych i waha się przed przyjęciem języka inkluzywnego, postrzegając go jako zbędny, a nawet jako zagrożenie dla integralności języka. Na przykład decyzja rządu Francji o zakazie używania języka inkluzywnego w szkołach opiera

się na założeniu, że „wymyślanie słów” jest aberracją, która nie ma nic wspólnego z walką z seksizmem, a jedynie utrudnia zrozumienie i naukę pisania. We Włoszech, zgodnie z wynikami projektu „Opinie i postawy wobec bardziej inkluzywnego języka” (Osservatorio D, 2024), 70% respondentów uważa, że integralności języka należy bronić przed dzisiejszymi błędami wymowy i poprawnością polityczną, która „zmęczyła” 3 na 5 osób. Co więcej, 17% respondentów – w szczególności co czwarty młody człowiek – uważa język za coś, do czego przywiązuje się zbyt dużą wagę, oraz za ograniczenie, które powoduje nieporozumienia i nie pozwala im wyrazić siebie w najlepszy możliwy sposób.

- **Strach przed powiedzeniem czegoś niewłaściwego** – stanowi to kolejny istotny czynnik hamujący komunikację włączającą, ponieważ ogranicza zdolność i chęć ludzi do angażowania się w rozmowy. Krytycy terminu „mikroagresja” twierdzą, że skojarzenie językowe między agresją a przemocą sprawia, że nadawcy mikroagresji są automatycznie postrzegani jako celowi „prześladowcy”, a nie jako osoby, które w niektórych przypadkach mogą nie być świadome wpływu jaki może mieć ich sposób komunikacji. Prowadzi to do rosnącego napięcia między nadawcą a odbiorcą oraz do niechęci do angażowania się w rozmowę (IMD, 2024). Ponadto międzynarodowe badanie z udziałem 5000 obywateli z Indii, USA, Brazylii, Niemiec i Wielkiej Brytanii (Dialogue Project, 2020) ujawniło niedobór dialogu opartego na wzajemnym szacunku na kontrowersyjne tematy, takie jak polityka, rasa, orientacja seksualna, imigracja i religia. Taka sytuacja utrudnia uczenie się z różnych perspektyw i sprzyja powstawaniu baniek informacyjnych, w których ludzie wchodzą w interakcje tylko z osobami o podobnych poglądach.

Brak chęci do zmiany praktyk komunikacyjnych i prowadzenia rozmów, które pomogłyby zrozumieć wpływ języka na innych oraz dostosować komunikację, wynika z braku lub niedostatku następujących kompetencji (Belabas, 2023):

- „Empatia” - zdolność do wczuwania się w uczucia, myśli i zachowania członków różnych grup kulturowych.
- „Otwartość umysłu” - postawa charakteryzująca się brakiem uprzedzeń, wymagana do zrozumienia i poznania nowej kultury oraz opinii.
- „Elastyczność” - niezbędna do pokonywania barier kulturowych, niwelowania nieporozumień oraz dostosowywania się do różnych ludzi i sytuacji.

Inne argumenty sugerują, że język inkluzywny może być wykluczający dla osób z dysleksją lub zaburzeniami uwagi, ponieważ może utrudniać czytanie i pisanie. Stosowanie form neutralnych płciowo w tekstach pisanych może również stanowić barierę dla osób z niepełnosprawnością wzroku, gdyż czytniki ekranu mają trudności z odczytywaniem znaków specjalnych, takich jak '*'. Jak więc zapewnić w pełni inkluzywną komunikację dla kobiet i osób niebinarnych z

niepełnosprawnością wzrokową? Lingwiści zaproponowali alternatywne rozwiązania, takie jak symbol /ə/, znany jako schwa w języku włoskim. Jest to neutralny dźwięk samogłoski, już obecny w wielu dialektach środkowych i południowych Włoch. Symbol ten został zaproponowany zamiast używania znaków takich jak gwiazdka, ślimak czy 'x', które można zapisać, ale nie wymówić. Jednak konsensus w tej sprawie wciąż nie został osiągnięty, a temat jest nadal przedmiotem debaty wśród lingwistów i praktyków komunikacji.

W obliczu tych nierozwiązanych kwestii, zanim przejdziemy do analizy barier w komunikacji włączającej wobec konkretnych grup, warto podkreślić inne wyzwanie horyzontalne: **złożoność języka włączającego**. Wymaga ona głębszego zrozumienia intersekcyjności, czyli przecięcia różnych tożsamości społecznych i powiązanych z nimi form dyskryminacji.

BARIERY SPECYFICZNE DLA GRUPY DOCELOWEJ

Osoby borykające się z trudnościami ekonomicznymi/społecznymi

Według badania przeprowadzonego przez Polską Akcję Humanitarną, 45% osób w trudnej sytuacji ekonomicznej zgłasza ograniczony dostęp do zasobów komunikacyjnych. Dodatkowo, mapowanie i badania przeprowadzone przez partnerów projektu wykazały, że potrzeby tej grupy są rzadziej uwzględniane w istniejących wytycznych i ramach operacyjnych w porównaniu z innymi grupami znajdującymi się w niekorzystnej sytuacji. Brak zrozumienia i empatii wobec osób doświadczających trudności społeczno-ekonomicznych często prowadzi do używania stygmatyzującego języka. Ten brak świadomości jest poważnym wyzwaniem dla komunikacji włączającej, ponieważ może utrwalać szkodliwe stereotypy i jeszcze bardziej marginalizować te osoby. Aby wspierać bardziej inkluzywne społeczeństwo, kluczowe jest opracowanie strategii komunikacyjnych uwzględniających ich doświadczenia.

Osoby ze środowisk migracyjnych, osoby dyskryminowane ze względu na rasę/pochodzenie etniczne

W Polsce nadal istnieją bariery kulturowe. Przykładem tego jest niedawny program integracji migrantów, który napotkał trudności z powodu barier językowych i braku kompetencji kulturowych wśród usługodawców. Podobnie we Francji powszechnym problemem jest brak dostępu do tłumaczeń językowych dla migrantów. Migranci są bardziej narażeni na mowę nienawiści, ksenofobię i nietolerancję. Są często marginalizowani, co utrudnia skuteczną komunikację między różnymi grupami społecznymi. Brak kompetencji kulturowych i uprzedzenia stanowią istotne bariery dla języka inkluzywnego. Komunikatorzy często pomijają doświadczenia odbiorców, co prowadzi do powierzchownych i niedokładnych przedstawień kulturowych. Wynika to często z etnocentryzmu, czyli postrzegania własnej kultury jako lepszej od innych, co skutkuje niewłaściwym stosowaniem kategorii rasowych (Belabas, 2023).

Osoby niepełnosprawne – neuroróżnorodność

Według Hiszpańskiej Konfederacji Stowarzyszeń Opieki nad Osobami z Porażeniem Mózgowym (ASPASE, 2023) ponad 650 000 osób z niepełnosprawnościami napotyka bariery komunikacyjne w dostępie do wymiaru sprawiedliwości w Hiszpanii. Z tej liczby prawie 120 000 ma porażenie mózgowie, a pozostałe osoby cierpią na inne niepełnosprawności, które również wymagają wsparcia komunikacyjnego, takie jak dyzartria czy brak komunikacji ustnej. Raport dicaTIC (Martínez Torán & Esteve Sendra, 2021) pokazuje, że 6 na 10 osób z niepełnosprawnościami ma trudności z dostępem do Internetu, a 30% nie posiada nawet smartfona.

Mimo istniejących regulacji i oficjalnych standardów w tej dziedzinie, brak dostępności nadal stanowi istotną barierę dla komunikacji włączającej. Większość treści, w tym strony rządowe i materiały informacyjne, nie jest zaprojektowana z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Brakuje alternatywnych formatów, takich jak opisy dźwiękowe czy uproszczone teksty, co prowadzi do wykluczenia wielu osób. Poziomy dostępności stron internetowych mierzone są w skali od A (najniższy) do AAA (najwyższy). Z uproszczonego raportu Global Website Monitoring Report 2023 (2024) Obserwatorium Dostępności wynika, że jedynie 26,95% stron publicznych osiąga poziom AA, a tylko 15,70% spełnia standardy poziomu A. Co więcej, aż 57,35% stron nie spełnia nawet najniższego poziomu dostępności, co stanowi poważną barierę w cyfrowej sferze komunikacji.

W związku z tym bariery w komunikacji włączającej dotyczące niepełnosprawności i neuroróżnorodności obejmują:

- Brak wrażliwości i świadomości na temat potrzeb komunikacyjnych osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności lub zaburzeniami neurologicznymi/poznawczymi.
- Brak zrozumienia, czym jest neurodywergencja, w jaki sposób komunikacja może być trudniejsza dla osób z autyzmem i jak z nimi efektywnie rozmawiać.
- Brak bezpośredniej komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami lub neuroróżnorodnymi. Ważne jest, aby pytać, jakich terminów używają te osoby do identyfikacji siebie, słuchać ich, zadawać pytania, uzyskiwać informacje zwrotne, unikać przyjmowania założeń i zrozumieć, w jaki sposób preferują otrzymywać informacje.
- Bariery infrastrukturalne oraz brak alternatywnych metod komunikacji, takich jak tłumaczenie na język migowy lub systemy komunikacji wspomagającej i alternatywnej. Komunikacja włączająca nie ogranicza się do przekazywania informacji; musi również uwzględniać możliwość interakcji, która jest często utrudniona przez tego typu bariery.
- Niedostatek umiejętności profesjonalistów w zakresie dostępnych technik komunikacji.
- Postrzeganie różnorodności fizycznej lub intelektualnej jako deficytu, a nie jako naturalnej różnicy (IMD, 2024).

- Uprzedzenia i stygmatyzacja, które wpływają na reprezentację i akceptację osób z zaburzeniami neurologicznymi lub poznawczymi.
- Wykorzystywanie historii osób niepełnosprawnych do „inspirowania” osób pełnosprawnych. To działanie, znane jako „inspirujące porno”, nawet przy dobrych intencjach, prowadzi do uprzedmiotowienia osób niepełnosprawnych. Prawdziwym wyzwaniem jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami mówienia we własnym imieniu (Pulrang, 2019).

Osoby doświadczające nierówności płci i dyskryminacji ze względu na płeć lub orientację seksualną

Androcentryzm językowy, powszechny w wielu językach europejskich, może stanowić barierę dla komunikacji włączającej. Jest to perspektywa, w której rodzaj męski używany jest do opisu wszystkich ludzi, niezależnie od ich płci lub tożsamości płciowej (The Lemon Tree Education, 2022). Zasady gramatyczne często są zgodne z kodami maskulinistycznymi, a społeczeństwo i instytucje są niechętne do ich zmiany i akceptowania alternatywnych form.

Kolejnym ważnym czynnikiem hamującym są uprzedzenia i stereotypy, które wpływają, nawet mimowolnie, na praktyki komunikacyjne, prowadząc do wykluczających form komunikacji. Badania dowodzą, że stereotypy płciowe są również utrwalane przez technologie cyfrowe, takie jak tłumacze maszynowe. Na przykład w przypadku tłumaczeń z języka angielskiego na włoski angielskie słowo "student" najprawdopodobniej zostanie przetłumaczone na męski "lo studente", podobnie jak "doctor" stanie się męskim "il dottore," podczas gdy "nurse" przekształci się w żeńskie "l'infermiera" (Piergentili et al., 2023).

W przypadku społeczności LGBTQ+ głównym wyzwaniem jest zapewnienie prawidłowego użycia zaimków, co jest kluczowym elementem uznawania i szanowania jednostek. Niezbędne jest także rozpoznanie różnorodnych potrzeb i wyzwań w tej społeczności, która nie jest jednorodna. Często dochodzi do nieporozumień dotyczących interseksualności; wiele osób błędnie utożsamia ją z orientacją seksualną lub tożsamością płciową. Ponadto istnieje ryzyko utrwalania języka lub postaw wykluczających osoby transpłciowe pod pretekstem przedstawienia "obu stron historii" (ILGA, 2022).

Osoby o niskich umiejętnościach czytania i pisania

Brak wystarczającej ilości materiałów łatwych do czytania utrudnia komunikację włączającą w tej grupie. Wśród wielu innych barier można wymienić:

- Używanie wyszukanego słownictwa i żargonu technicznego.
- Poleganie wyłącznie na komunikacji pisemnej bez zapewnienia alternatyw, takich jak audio, wideo czy pomoce wizualne.

- Brak świadomości wśród osób komunikujących się na temat potrzeb i ograniczeń odbiorców z niskimi umiejętnościami czytania i pisania.
- Poczucie wstydu lub stygmatyzacji związane z niskimi umiejętnościami czytania i pisania, co może powstrzymywać jednostki przed szukaniem informacji lub pomocy.
- Źle zaprojektowane materiały komunikacyjne, które nie uwzględniają czytelności, np. mały rozmiar czcionek, gęsty tekst i brak jasnej struktury.
- Różnice kulturowe i bariery językowe, które nie są uwzględniane w strategiach komunikacyjnych.

Osoby dyskryminowane ze względu na wiek

Ageizm najczęściej kojarzony jest z uprzedzeniami wobec osób starszych, jednak dotyczy on wszystkich grup wiekowych. W miejscu pracy młodsze osoby mogą być stereotypowo postrzegane jako zbyt zależne od technologii, mniej zaangażowane lub pozbawione wartościowych pomysłów. Kluczowym wyzwaniem w walce z ageizmem jest uznanie wartości jednostki na podstawie jej doświadczenia życiowego, a nie wieku biologicznego (IMD, 2024).

Ludzie z obszarów wiejskich/oddalonych

Koncepcja stygmatyzacji przestrzennej podkreśla znaczenie inkluzywnej komunikacji skierowanej do społeczności wiejskich. Zajęcie się wyjątkowymi wyzwaniami i stereotypami, z jakimi borykają się te społeczności, jest kluczowe dla promowania bardziej sprawiedliwej i szanującej reprezentacji. Młodzi ludzie z obszarów wiejskich wciąż napotykać bariery, takie jak izolacja geograficzna, ograniczone zasoby oraz ograniczony dostęp do edukacji i informacji. Przepaść cyfrowa może utrudniać im dostęp do informacji online, uczestnictwo w wirtualnych kanałach komunikacji i rozwijanie umiejętności cyfrowych. Dlatego osoby pracujące z młodzieżą powinny zidentyfikować najbardziej odpowiednie formaty komunikacji, biorąc pod uwagę te wyzwania i oferując dostęp do zasobów, informacji o rozwoju obszarów wiejskich, edukacji, zatrudnieniu, przedsiębiorczości i integracji społecznej.

Obszary i potrzeby szkoleniowe

Na podstawie zidentyfikowanych czynników wspierających i hamujących wyróżniono 10 obszarów szkoleniowych oraz kilka tematów, które mogą pomóc osobom pracującym z młodzieżą oraz młodym ludziom w rozwijaniu umiejętności komunikacji włączającej.

1. KOMUNIKACJA WŁĄCZAJĄCA I ŚWIADOMOŚĆ RÓŻNORODNOŚCI

- **Wprowadzenie do komunikacji włączającej**, podstawowe pojęcia, praktyki i narzędzia wspierające komunikację werbalną i niewerbalną.
- **Ocena i zrozumienie wpływu terminologii i stereotypów na innych**. Ważne jest rozwijanie umiejętności empatii i aktywnego słuchania, aby lepiej zrozumieć perspektywę i doświadczenia osób, szczególnie tych z grup marginalizowanych i niedostatecznie reprezentowanych. Słuchanie jest często niedocenianą, ale bardzo potężną umiejętnością, będącą niewyczerpanym źródłem osobistego i zawodowego wzbogacenia.
- **Zrozumienie, jak różne tożsamości społeczne nakładają się na siebie** i wpływają na komunikację (konieczność uwzględnienia interseksjonalności w komunikacji).

2. TWORZENIE KULTURY PRZYNALEŻNOŚCI W ORGANIZACJACH MŁODZIEŻOWYCH I POZA NIMI

WEWNĘTRZNIE

- **Rozpoznawanie i przezwyciężanie osobistych uprzedzeń**: ludzie często nieświadomie mają uprzedzenia, które wpływają na ich postrzeganie i interakcje, ograniczając komunikację włączającą. Ważne jest, aby osoby pracujące z młodzieżą oraz sami młodzi ludzie zidentyfikowali i zrozumieli swoje uprzedzenia oraz ich wpływ na komunikację. Poprzez działania, dyskusje i ćwiczenia autorefleksji mogą uświadomić sobie swoje uprzedzenia, zrozumieć ich źródła i opracować strategie ich łagodzenia (kompetencje: otwartość i elastyczność).
- **Zróżnicowana reprezentacja w przywództwie**: promowanie wspólnej władzy i zarządzania zróżnicowanymi zespołami w celu wspierania środowiska sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- **Rozwiązywanie konfliktów i komunikacja bez przemocy**: identyfikacja i analiza konfliktów, praktykowanie komunikacji bez przemocy oraz pokojowe rozwiązywanie konfliktów.

ZEWNĘTRZNIE

- **Strategia komunikacji włączającej**: planowanie, monitorowanie i ocena działań komunikacyjnych.
- **Zaangażowanie w podejście oddolne**: włączanie społeczności w opracowywanie i wdrażanie inicjatyw komunikacyjnych poprzez partycypacyjne podejmowanie decyzji, konsultacje społeczne oraz mechanizmy informacji zwrotnej.
- **Zrozumienie podstaw praw człowieka**: identyfikacja naruszeń praw związanych z komunikacją i podejmowanie działań w celu ich eliminacji.

3. DOSTĘPNOŚĆ W KOMUNIKACJI CYFROWEJ I INKLUZYWNE TREŚCI CYFROWE

- **Zasady dostępności stron internetowych**, dodawanie napisów i samoopisów treści multimedialnych.
- **Narzędzia wspomagające i technologie adaptacyjne**, projektowanie stron internetowych sprzyjających włączeniu społecznemu.
- **Inkluzywna reprezentacja w mediach**, analiza obecnej reprezentacji w mediach, promowanie różnorodności i tworzenie treści włączających.
- **Tworzenie treści włączających w mediach**, umiejętność tworzenia i udostępniania dostępnych treści w mediach społecznościowych, np. pisanie tekstu alternatywnego dla obrazów, tworzenie krótkich filmów z napisami (YouTube), używanie hashtagów w CamelCase, itd.
- **Inkluzywne obrazy i materiały wizualne**, stworzenie prostego i jasnego przewodnika oraz materiałów komunikacyjnych, które wykorzystują praktyczne i wizualne metody. Istnieje wiele wytycznych dotyczących tekstów, ale niewiele na temat obrazów i elementów audiowizualnych.
- **Krytyczne korzystanie z narzędzi cyfrowych**, rozpoznawanie i łagodzenie uprzedzeń powielanych przez narzędzia cyfrowe, krytyczne podejście do ich użycia (np. narzędzia do tłumaczenia, aplikacje oparte na sztucznej inteligencji).

4. ŚWIADOMOŚĆ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I NEURORÓŻNORODNOŚCI NA RZECZ KOMUNIKACJI WŁĄCZAJĄCEJ

- **Potrzeby komunikacyjne osób niepełnosprawnych**: prezentacja głównych barier komunikacyjnych i wyzwań związanych z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
- **Technologie wspomagające**: wprowadzenie do technologii wspomagających, takich jak czytniki ekranu, napisy, audiodeskrypcja oraz opisy dźwięków niewerbalnych (np. [trzaśnięcie drzwiami], [śmiech]).
- **Zrozumienie neuroróżnorodności**: tworzenie środowisk przyjaznych dla zmysłów i technik komunikacji dostosowanych do osób z neuroróżnorodnością.

5. KOMUNIKACJA MIĘDZYKULTUROWA

- **Język integracyjny** dla osób ze środowisk migracyjnych oraz osób dyskryminowanych ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, religię lub przekonania.
- **Wsparcie językowe**: promowanie szkoleń w języku kraju przyjmującego i zapewnienie dostępu do tłumaczeń, ponieważ brak tych możliwości stanowi główną barierę dla równego dostępu migrantów do informacji i komunikacji.

- **Szacunek dla różnic kulturowych** i skuteczna komunikacja międzykulturowa.
- **Aktywne słuchanie i dialog oparty** na szacunku w celu rozwijania kompetencji i wrażliwości kulturowej.

6. RÓWNOŚĆ PŁCI POPRZEZ JĘZYK WRAŻLIWY NA PŁEĆ/NEUTRALNY PŁCIOWO

- Różnice między **językiem wrażliwym na płęć a językiem neutralnym płciowo**.
- Przeciwdziałanie **uprzedzeniom i stereotypom**.
- **Widoczność** wszystkich płci i orientacji seksualnych w komunikacji.
- Prawidłowe stosowanie **zaimków**.

7. INTEGRACJA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA POPRZEZ KOMUNIKACJĘ

Ten obszar szkoleń wymaga pogłębienia, ponieważ raporty krajowe i unijne wskazują na ogólny brak odniesień i wytycznych dotyczących potrzeb komunikacyjnych osób z trudnościami społeczno-ekonomicznymi. Co więcej, dane ilościowe zebrane w niniejszym raporcie potwierdzają, że ta grupa napotyka poważne bariery w dostępie do informacji.

- Zrozumienie **potrzeb komunikacyjnych grup o niskich dochodach**.
- Strategie **komunikacji włączającej, które uwzględniają bariery ekonomiczne i społeczne**.
- Informacje o dostępnych **programach wsparcia**.

8. KOMUNIKACJA UWZGLĘDNIAJĄCA WIEK

- Identyfikacja **barier związanych z wiekiem**.
- Skuteczne techniki **komunikacji w walce z ageizmem**.
- Promowanie **komunikacji międzypokoleniowej**.

9. JAK DOTRZEĆ DO OSÓB O NISKICH UMIEJĘTNOŚCIACH CZYTANIA I PISANIA

- **Wsparcie osób z niskimi umiejętnościami czytania i pisania w dostępie do materiałów komunikacyjnych**.
- **Opracowanie materiałów przystępnych i technik wspierających rozwój umiejętności czytania i pisania**.
- **Narzędzia edukacyjne** wspierające rozwój umiejętności czytania i pisania.

10. KOMUNIKACJA DLA OSÓB MIESZKAJĄCYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH I ODIZOLOWANYCH

- Specyficzne **potrzeby komunikacyjne ludności wiejskiej i odizolowanej**.
- **Rozpoznawanie i unikanie stereotypów** związanych z obszarami wiejskimi oraz stygmatyzacji przestrzennej.
- Wybór **odpowiednich kanałów komunikacyjnych w celu przezwyciężenia barier** infrastrukturalnych i ograniczonego dostępu do Internetu.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Institute of Youth (INJUVE). Neither the European Union nor INJUVE can be held responsible for them.

Strategie i zalecenia

"Nie wystarczy tylko wspomnieć; konieczne jest zrozumienie, dzielenie się, tworzenie kontekstu i zarażanie" - Vasallo, 2023 r.

Wdrażając poniższe strategie, organizacje młodzieżowe i osoby pracujące z młodzieżą mogą wspierać środowisko inkluzywnego języka i komunikacji, zapewniając równy dostęp, uczestnictwo i reprezentację wszystkim młodym ludziom oraz całej populacji:

- Wykorzystuj platformy medialne i **wydarzenia** społecznościowe **do promowania znaczenia komunikacji włączającej**. Stosuj interaktywne działania, takie jak odgrywanie ról, gry i dyskusje, aby zaangażować młodzież w naukę i praktykowanie języka włączającego. Wspieraj dialog i zrozumienie między różnymi grupami.
- Wspieraj dialog i zrozumienie między różnymi grupami, umożliwiając **osobom z niedostatecznie reprezentowanych środowisk dzielenie się swoimi doświadczeniami** poprzez wydarzenia, inicjatywy lub kampanie w mediach społecznościowych. Takie podejście wzmacnia głosy marginalizowanych i sprzyja głębszemu zrozumieniu w społeczności.
- **Aktywnie angażuj niedostatecznie reprezentowane grupy w planowanie, opracowywanie i wdrażanie strategii komunikacyjnych**. Zamiast podejścia odgórnego, przyjmij perspektywę współpracy i współtworzenia (Belabas, 2023). Twórz kanały do otrzymywania informacji zwrotnej oraz procesy jej analizy i wdrażania. Dzięki temu komunikacja będzie autentyczna, pełna szacunku i dokładnie odzwierciedlająca rzeczywistość zaangażowanych osób i społeczności.
- **Zawsze słuchaj aktywistów i przedstawicieli społeczności**, ponieważ wypowiedanie się w imieniu innych lub na temat doświadczeń, których sam nie doświadczyłeś, może być niewłaściwe.
- **Zachęcaj do współpracy i partnerstwa między różnymi sektorami**, w tym agencjami rządowymi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi i firmami prywatnymi. Dziel się zasobami i najlepszymi praktykami, wspierając wdrażanie inicjatyw komunikacji włączającej poprzez te partnerstwa.
- Uczestnicz w lub wdrażaj **programy szkoleniowe obejmujące wszystkie aspekty komunikacji włączającej**, w tym komunikację werbalną, niewerbalną, pisemną i cyfrową. Programy te powinny zawierać szkolenie z zakresu **kompetencji kulturowych, scenariusze odgrywania ról oraz działania związane z wymianą kulturową, aby budować empatię i zrozumienie** w różnych grupach.

- Rozwijaj i promuj narzędzia oraz platformy cyfrowe, które oferują **treści dostępne dla wszystkich**, integrując **technologie wspomagające**, takie jak czytniki ekranu i tłumacze języka migowego, z cyfrowymi kanałami komunikacji. Oferuj **usługi tłumaczeń językowych** za pośrednictwem platform cyfrowych, aby zapewnić równy dostęp do informacji i usług publicznych dla osób niebędących rodzimymi użytkownikami języka. Organizuj również warsztaty w celu podnoszenia świadomości i zapewnienia szkoleń w zakresie tych narzędzi, gwarantując ich szerokie zastosowanie i zrozumienie.
- Opracuj lub przyjmij praktyczne przewodniki dotyczące inkluzywnego i niedyskryminującego języka. **Wykorzystaj zasoby uznane na poziomie europejskim**, takie jak „Przewodnik po inkluzywnej komunikacji cyfrowej” Eurodeski i „Zestaw narzędzi EIGE dotyczących języka wrażliwego na płęć.”
- **Stwórz systemy monitorowania i oceny skuteczności praktyk komunikacji włączającej.** Wykorzystuj narzędzia i ramy ewaluacyjne do oceny inkluzywności oraz zbierania informacji zwrotnych od uczestników, co umożliwi ciągłe dostosowywanie i ulepszanie strategii.
- Promuj drukowane materiały komunikacyjne, aby **zapewnić dostęp do informacji osobom bez dostępu do Internetu**. Twórz treści do pobrania dostępne w trybie offline, szczególnie dla osób z obszarów wiejskich i oddalonych o niskiej przepustowości.
- Organizuj sesje uświadamiające na temat równości płci i warsztaty dotyczące nieseksistowskiego języka. Promuj inkluzywne pisanie, które zwalcza maskulinistyczne kody językowe i szanuje wszystkie tożsamości płciowe.
- Wspieraj dialog międzykulturowy i międzyreligijny poprzez wydarzenia społecznościowe i wymiany kulturalne. Zapewnij szkolenia w zakresie obrony własnych praw i reagowania na dyskryminację, aby budować bardziej inkluzywną społeczność.

Referencje

Acciona. „Na rzecz świata z mniejszą liczbą barier: język inkluzywny i niepełnosprawność” [„Por un mundo con menos barreras: lenguaje inclusivo y discapacidad”] Acciona. 2022. Dostęp: 9 maja 2024. <https://people.acciona.com/es/inclusion-y-diversidad/lenguaje-inclusivo-discapacidad/>

Adiam. “ „Wskazówki dotyczące poprawy życia codziennego osób niepełnosprawnych” [„Conseils pour Améliorer la Vie Quotidienne des Personnes Handicapées”] adiam.net. Dostęp: 3 listopada 2020. <https://www.adiam.net/les-difficultes-rencontrees-par-une-personne-handicapee/>

Agence Nationale de la Recherche. Zasady komunikacji inkluzywniej [Principes de communication inclusive]. 2022. https://anr.fr/fileadmin/documents/2022/ANR_Principes_com_inclusive_2022.pdf

Agence nouvelle des solidarités actives. W kierunku w pełni inkluzywnego społeczeństwa cyfrowego. Osoby nieposługujące się językiem francuskim w piśmie [Vers une société numérique pleinement inclusive. Personnes ne maîtrisant pas l’écrit en langue française]. 2018. https://territoires.societenumerique.gouv.fr/files/Cahierth%C3%A9matiqueANSA_personnesnema%C3%A9critenlanguefrancaise.pdf

Ajuntament de Barcelona. „Przewodnik po komunikacji inkluzywniej” [„Guía de comunicación inclusiva”]. Ajuntament de Barcelona. 2019. Dostęp: 30 kwietnia 2024. <https://ajuntament.barcelona.cat/guia-comunicacio-inclusiva/pdf/guiaInclusiva-es.pdf>

Andrea De Benedetti. "Così non schwa. Limiti ed eccessi del linguaggio inclusivo." Einaudi, 2022.

Arias, Facundo. „Komunikacja inkluzywna” [„La comunicación inclusiva”]. LinkedIn. 2023. Dostęp: 30 kwietnia 2024. <https://es.linkedin.com/pulse/la-comunicaci%C3%B3n-inclusiva-facundo-farias>

ASPACE. „Ponad 650 000 osób z niepełnosprawnościami napotyka bariery komunikacyjne w dostępie do wymiaru sprawiedliwości w Hiszpanii” [„Más de 650.000 personas con discapacidad se encuentran con barreras comunicativas para acceder a la justicia en España”]. ASPACE. 2023. Dostęp: 9 maja 2024.. <https://aspace.org/noticia/1433/mas-de-650000-personas-con-discapacidad-se-encuentran-con-barreras-comunicativas-para-acceder-a-la-justicia-en-espana>

Baldacchino, J. „Treść okólnika Jean-Michela Blanquera zakazującego (części) języka inkluzywnego” [„Ce que dit la circulaire de Jean-Michel Blanquer qui interdit (une partie de) l’écriture inclusive”]. France Inter, 7 maja 2021. <https://www.radiofrance.fr/franceinter/ce-que-dit-la-circulaire-de-jean-michel-blanquer-qui-interdit-une-partie-de-l-ecriture-inclusive-4605468>

Byrczek, Frith, and Mołodyńska-Küntze. Inklusywna komunikacja cyfrowa w usługach informacyjnych dla młodzieży [Inclusive Digital Communication in Youth Information Services], Eurodesk Brussels Link, 2024.

Bulletin Officiel de l’Éducation Nationale de la Jeunesse et du Sport n°18 du 16 mai 2021. Zasady feminizacji w aktach administracyjnych Ministerstwa Edukacji Narodowej, Młodzieży i Sportu oraz praktykach nauczania [Règles de féminisation dans les actes administratifs du ministère de l’Éducation nationale, de la Jeunesse et des Sports et les pratiques d’enseignement], Circulaire du 5-5-2021. <https://www.education.gouv.fr/bo/21/Hebdo18/MENB2114203C.htm>

Cairns-Lee and Alexander Fleischmann. Język inkluzywny i obrazy [Inclusive language and images]: IMD, 2024.

Conseil de l’Europe. Komunikacja inkluzywna, Notatka orientacyjna [Communication inclusive, Note d’orientation], 2021. <https://rm.coe.int/policy-brief-inclusive-communication-fr-version/1680aa40c7>

Cortes Generales. „Zalecenia dotyczące niestosowania seksistowskiego języka w administracji parlamentarnej” [„Recomendaciones para un uso no sexista del lenguaje en la Administración parlamentaria”]. Congreso de los Diputados. 2023. Dostęp: 8 maja 2024. https://www.congreso.es/docu/igualdad/Recomendaciones_uso_no_sexista_lenguajeCC.GG..pdf

Council of Europe. Wytyczne dotyczące używania języka jako narzędzia wspierającego inkluzywność [Guidelines for the use of language as a driver of inclusivity], 2024.

Council of Europe. Polityka komunikacji inkluzywnej, Notatka informacyjna [Inclusive communication Policy Brief], 2021.

Dartford, K. „Francja zbliża się do zakazu używania języka inkluzywnego” [„La France se rapproche de l’interdiction de l’écriture inclusive”]. Euronews, 2 listopada 2023. <https://fr.euronews.com/culture/2023/11/02/la-france-se-rapproche-de-linterdiction-de-lecriture-inclusive>

De Kervasdoué, C. „Język inkluzywny - bardzo polityczna debata” [„L'écriture inclusive, un débat très politique”]. France Culture, 9 maja 2021. <https://www.radiofrance.fr/franceculture/l-ecriture-inclusive-un-debat-tres-politique-9192371>

Delegación del Rector para Diversidad e Inclusión. „Przewodnik po komunikacji i traktowaniu inkluzywnym” [„Guía de comunicación y trato inclusivo”]. Universidad Complutense de Madrid. 2021. Dostęp: 8 maja 2024. <https://www.ucm.es/ediciones-complutense/guia-de-comunicacion-y-trato-inclusivo>

DiversaMente - Młodzi przeciwko dyskryminacji [DiversaMente - Giovani contro le discriminazioni], ICEI, dostęp: 15 maja 2024, [Link](#).

Elena Di Giovanni, „Od dostępności do inkluzywności” [„Dell'accessibilità all'inclusione”], TEDx Macerata, 2022. Dostęp: 27 maja 2024, [Link](#).

Espace Bénévolat. „Jak pracować nad komunikacją ustną z migrantami?” [„Comment travailler la communication orale avec les migrants?”] 22-23 maja 2013 [Raport z szkolenia] [Compte-rendu de formation]. https://www.programmealphab.org/sites/default/files/CR_F2F_CommunicationOrale_Mai_vf.pdf

Equipe inclusif.fr. „Jakie są argumenty osób przeciwnych i stanowczo sprzeciwiających się językowi inkluzywnemu?” [„Quels sont les arguments des personnes contre et fermement opposées à l'écriture inclusive?”]. Equipe inclusif.fr. 2022. <https://www.blog.eninclusif.fr/post/quels-sont-les-arguments-des-personnes-contre-et-fermement-opposees-a-l-ecriture-inclusive>

European Commission. Przewodnik stylu angielskiego: podręcznik dla autorów i tłumaczy w Komisji Europejskiej [English Style Guide: A handbook for authors and translators in the European Commission], 2024.

European Parliament. Wytyczne dotyczące komunikacji inkluzywnej [Inclusive communication Guidelines], 2019.

European Website on Integration. „Szkolenie z kompetencji kulturowych” [„Cultural Competency Training”]. European Commission. Dostęp: 23 maja 2024. <https://ec.europa.eu/migrant-integration/cultural-competency>

Fedeli Valeria. Wytyczne dotyczące użycia form męskich i żeńskich w języku administracyjnym MIUR [Linee Guida per l'uso del genere nel linguaggio amministrativo del MIUR]. Ministero dell'Istruzione Università e della Ricerca, 2018.

Giulia Bencini, Anna Bonfante, Gianluca Briguglia (do października 2023), Anna Cardinaletti, Alessio Cotugno (od października 2023), Sabrina Dagnolo, Sara De Vido, Giuliana Giusti, Martina Gonano, Sabrina Marchetti, Gian Luigi Paltrinieri (do lutego 2024), Sonia Pastrello, Micaela Scarpa, Federica Scotellaro, Paola Vescovi. Wytyczne 2024 dotyczące niedyskryminującego i przyjaznego dla płci języka [Guidelines 2024 for non-discriminatory and gender-friendly language], University of Venice, 2024.

Guerrero Salazar, Susana. „Wpływ medialny raportu RAE na język inkluzywny w hiszpańskiej konstytucji” [„Repercusión mediática del informe de la RAE sobre el lenguaje inclusivo en la Constitución española”]. University of Malaga. 2022. Dostęp: 9 maja 2024. <https://doi.org/10.5209/clac.79497>

Handicaps.fr. „AAC: rozwiązania do komunikacji w przypadku niepełnosprawności?” [„CAA: des solutions pour s'exprimer en cas de handicap?"] Handicap.fr. 2018. <https://informations.handicap.fr/a-communication-alternative-amelioree-croix-rouge-10712.php>

Haut Conseil à l'Égalité entre les femmes et les hommes. Praktyczny przewodnik: Dla publicznej komunikacji bez stereotypów płciowych [Guide pratique: Pour une communication publique sans stéréotypes de sexe]. 2022. https://www.haut-conseil-egalite.gouv.fr/IMG/pdf/guide_egacom_sans_stereotypes-2022-versionpublique-min-2.pdf

High Speed Training Limited. „Techniki komunikacji inkluzywnej” [„Inclusive Communication Techniques”]. High Speed Training. Dostęp: 20 maja 2024. <https://www.highspeedtraining.co.uk/inclusive-communication>

ILGA Europe. Wytyczne dla dziennikarzy - Relacjonowanie tematów, ludzi i społeczności LGBTI [Guidelines for Journalist - Reporting on LGBTI issues, people and communities], 2022.

Inclusive Talk, <https://takegroup.it/inclusive-talk/>, dostęp: 27 maja 2024.

INTEGRA CEE. „Komunikowanie bez barier: inkluzja społeczna i zawodowa osób niewerbalnych” [„Comunicar sin barreras: inclusión social y laboral de personas no verbales”]. INTEGRA CEE. 2023. Dostęp: 9 maja 2024. <https://integracee.es/noticias/comunicar-sin-barreras-inclusion-social-y-laboral-de-personas-no-verbales/>

Fundacja Integracja. 'Zestaw narzędzi do komunikacji włączającej' [Inclusive Communication Toolkit]. Fundacja Integracja, 2023. Dostęp: 20 maja 2024. <https://www.integracja.org/training-accessible-communication>

Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) Polska. „Wsparcie językowe i programy integracyjne” [„Language Support and Integration Programs”]. IOM. Dostęp: 22 maja 2024. <https://poland.iom.int/language-support-integration>

Jana Kenda. Gramatyka inkluzywna we włoskim: oferowane alternatywy językowe i opinie publiczne [Grammatica inclusiva in italiano: le alternative linguistiche offerte e il riscontro dell'opinione pubblica].

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Institute of Youth (INJUVE). Neither the European Union nor INJUVE can be held responsible for them.